

declarations of assets, especially in the context of articles 7-9 of the Convention] : materialy Konferentsyy hosudarstv-uchastnykov Konventsyy Orhanyzatsyy Ob'edynennykh Natsyy protyv korruptsyy, 27-29 avhusta 2012 hoda. URL : <https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/WorkingGroups/workinggroup4/2012-August-27-29/V1254433r.pdf>. [in Russ.].

9. Crumley, B. Can France Fix Its Conflict-of-Interest Problem? Time. 18/02.2011. URL : <http://content.time.com/time/world/article/0,8599,2049707,00.html>.

10. Grib V., Oks L. (2011) Protivodeystviye korruptsyyi [Anti-corruption]. Moscow : Moskovskaya finansovo-promyshlennaya akademiya, 192 p. [in Russ.].

11. Kolotiy, V. (2003) Spetsyfika rynku derzhavnykh zakupivel' [Specifics of the public procurement market]. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn*. № 3, pp. 24–27. [in Ukr.].

12. Optimal'nyye vidy praktiki v oblasti preduprezhdeniya korruptsyyi v sfere publichnykh zakupok [Best Practices in Preventing Corruption in Public Procurement] : materyaly konferentsyy hosudarstv – uchastnykov Konventsyy Orhanyzatsyy Ob'edynennykh Natsyy protyv korruptsyy 13-15 oktyabrya 2010 h. URL : <http://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/WorkingGroups/workinggroup4/2010-December-13-15/V1056972r.pdf>. [in Russ.].

13. Naukovo-praktychnyy komentar do Zakonu Ukrainy «Pro dostup do publichnoyi informatsiyi» [Scientific and practical commentary to the Law of Ukraine «On Access to Public Information»] / R. Holovenko, D. Kotlyar, O. Nesterenko, T. Shevchenko ; red. D. Kotlyar. Kyiv : Rada, 2012. 335 p. [in Ukr.].

14. Transparency and Openness Policies of the Greek Government «Cl@rity» Program: Every Government Decision on the Internet. URL : <http://diavgeia.gov.gr/en>.

ABSTRACT

UN anti-corruption standards in the public area provide for the implementation of a set of measures aimed at preventing the commission of corruption offenses. These are, first of all, the requirements for public officials to carry out their activities on an ethical basis, which can be established in special codes of conduct that help persons performing public functions to choose the right course of action in a situation where there is a high risk of corruption. An important issue for settlement is the emergence of a conflict of interest in the performance of their duties, the related declaration of income of public officials. The condition for effectively combating corruption in the public sector is also the implementation of measures aimed at ensuring the openness of government through access to public information and reducing bureaucracy and entanglement in public administration.

Keywords: corruption, crime, punishment, public sector, private sector, government.

УДК 340+342.39

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-6-523-527

Олександр ТАЛДИКІН[©]

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

АСОЦІЙОВАНА ДЕРЖАВА

Проаналізовано, існуючі в сучасних суспільних науках підходи до визначення поняття «асоційована держава». На цій основі зроблено висновок, що визначення поняття «асоційована держава» має дещо різну інтерпретацію. Метою роботи є теоретико-правовий аналіз поняття «асоційована держава», виявлення рівнів асоціації. Запропоновано класифікацію шляхів утворення асоційованих держав. Подано авторський варіант поняття «асоційована держава», як: особлива форма наддержавних, державних або внутрішньодержавних відносин, які виникають на основі договору про асоціацію, та передбачають втрату частини суверенітету за умови збереження народом свого права на самовизначення, самостійність стосовно вирішення питань внутрішньої політики, збереження власних конституцій та державного апарату.

Ключові слова: асоційована держава, держава, державний суверенітет, квазідержава, протекторат, форма устрою, держава-сателіт, маріонеткова держава.

© О. Талдикін, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-8681-5523>

alexall14@gmail.com

Постановка проблеми. Загострення протиріч між державами-світовими лідерами дає підстави вважати, що реальним наслідком такого протистояння може бути реальний поділ світу на *геополітичні кластери впливу*, що, у свою чергу, створює підґрунтя для утворення загрози державному суверенітету сучасних держав, новій хвилі розвитку різноманітних форм державної залежності. Йдеться про такі форми, як: *асоційована держава, держава-сателіт, маріонеткова держава, неоколонія та протекторат*. Схожі між собою, об'єднані однією суттєвою рисою: наявністю обмеженої влади, ці форми потребують ретельного аналізу з огляду їх спільних та відмінних рис. Варто звернути увагу на той факт, що термінологія визначення цих форм була об'єктом дослідження у політологів, філологів та істориків, що дає підстави вважати актуальним її теоретико-правову інтерпретацію.

Аналіз публікацій в яких започатковано вирішення проблеми. Теоретичну основу статті склали положення, вироблені всесвітньою історією, загальною теорією держави і права, конституційним правом та політологією. Сформульовані теоретичні узагальнення спиралися на наукові досягнення вітчизняних та зарубіжних авторів. Окремо вважаємо за необхідне зазначити деякі з них. На розуміння терміна «асоційоване членство» звертає увагу О. Мельничук; асоційовані з ЄС країни наводить С. Троян; правову інтерпретацію терміна «асоційовані члени» надає В. Чіркін; аспекти суверенності асоційованих держав досліджує Г. Шайхуддінова.

Безпосереднім підґрунтям роботи виступили попередні праці автора зі спорідненої тематики: «Поняття та класифікація квазідержав» [1], «Криза держав: типологія відповідно до соціально-економічної формації та форми держави» [2], «Реальний суверенітет держави в умовах глобалізації» [3], «Реальний (абсолютний) суверенітет держави та його складові в умовах глобалізації» [4], «Протекторат: підходи до інтерпретації» [5], «Зовнішнє управління державою в контексті проблеми суверенітету» [6].

Водночас розуміння терміну «асоційована держава» залишається дискусійним та потребує окремого уточнення.

Метою роботи є теоретико-правовий аналіз поняття «асоційована держава».

Виклад основного матеріалу. *Поняття асоційована держава* (англ.: *Associated State*) – сьогодні не має єдиного усталеного тлумачення та використовується в декількох варіантах. Серед них з урахуванням означеної тематики варто звернути увагу на такі.

1. *Держава, яка є асоційованим, але неповноправним членом, наддержавного утворення – Співдружності або Союзу.* Таке об'єднання укладається на основі багатостороннього міжнародного договору та передбачає можливість брати участь в діяльності лише за умов обмеженого обсягу прав. Часто підставами такої участі є невідповідність вимогам, що висуваються до повноправних членів наддержавних утворень, за умов наявності загальної зацікавлені в спільній діяльності. Невідповідність, зі свого боку, може бути з різних підстав: політичних, фінансово-економічних, соціальних. Часто таке асоційоване членство передбачає співпрацю лише в певних сферах. О. Мельничук зазначає, що поняття «асоційоване членство» відсутнє в базових документах ЄС, але існує кілька варіантів відповідних угод про асоціацію, зокрема угода про стабілізацію та асоціацію [7].

Держави з асоційованим членством у Європейському Союзі поділяються на дві групи.

До першої відносять Африканські держави, держави Карибського моря та Тихого океану (African, Caribbean and Pacific Group of States, ACP countries), які підписали спочатку Ломейські конвенції 1975, 1980, 1985, 1989 років, а потім Котонуську угоду від 23 червня 2000 року про співробітництво з ЄС.

Другу групу становлять держави Середземноморського басейну та інших регіонів світу, які мають двосторонні угоди з ЄС [8].

Отже, такий варіант інтерпретації передбачає наявність суверенітету та *наддержавний характер асоціації, особливу форму наддержавних відносин*, де більш доречним буде застосування терміна «*держава – асоційований член*».

2. *Політико-територіальне утворення, яке має ознаки державності, але утворює асоціацію (союз з) унітарною, або складною (федерація, конфедерація, імперія) державою на особливих умовах.* Джерела такого варіанту інтерпретації полягають в історії розвитку американського права де асоційованими штатами (*Associated State*) визначались території у складі федерації США – Пуерто Ріко, Мікронезія та інші, за

умов, що асоційований штат завжди мав менше повноважень у порівнянні із звичайним [9]. Правовий статус таких утворень є унікальним, він залежить від умов асоціації: «вільно асоційована держава», «у вільній асоціації з...», «держава, яка вільно приєдналась», «асоційована держава», але завжди відрізняється від загальноприйнятого, тим, що асоційовані території самостійно вирішують питання внутрішньої політики, мають власні конституції, державний апарат, але обмежені в питаннях оборони та зовнішньої політики. Отже, йдеться про асоціацію як *особливу форму державних відносин*, де асоційована держава виступає другорядним партнером у формальних вільних відносинах з більш могутньою державою, але такою, яка не претендує на статус протектора. Більш докладно різні умови таких об'єднань наведено в Резолюції Генеральної Асамблеї ООН 1541 [10].

3. Практика асоційованого членства у складі окремої держави також має місце. В цьому варіанті розуміння асоціація розглядається у контексті певного варіанту форми державного (територіального) устрою. Тобто правовий статус таких утворень є унікальним, він залежить від форми устрою держави. Прикладом може слугувати Республіка Татарстан у складі Російської Федерації, коли асоціація утворюється не внаслідок колоніальної залежності, а внаслідок реалізації народом свого права на самовизначення [11]. Такий варіант інтерпретації передбачає розуміння асоціації як *особливої форми внутрішньодержавних відносин*.

Отже, *асоційована держава являє собою особливу форму наддержавних, державних або внутрішньодержавних відносин, які виникають на основі договору про асоціацію, та передбачають втрату частини суверенітету за умови збереження народом свого права на самовизначення, самостійність стосовно вирішення питань внутрішньої політики, збереження власних конституцій та державного апарату*.

На наш погляд, для кращого розуміння сутності тих чи інших варіацій асоційованих держав, заслуговує на увагу подана *класифікація відповідно до їх шляхів утворення та динаміки подальшого розвитку*.

1. Шлях від суб'єкта федерації до асоційованої держави. Асоційована держава утворюється в процесі збільшення обсягу суверенних прав.

2. Шлях до отримання ознак суверенітету: від колоніального володіння, що не мало ознак державності, до статусу асоційованої держави.

3. Шлях від незалежної держави через асоційовану державу до суб'єкта федерації. Асоційована держава, яка має тенденцію до зменшення обсягу суверенних прав (наприклад, індійське князівство Сіккім).

4. Шлях до приєднання як суб'єкта федерації.

Висновки. Поняття «асоційована держава» на сьогодні не має єдиного варіанта інтерпретації та використовується в різних значеннях. Серед них, з урахуванням означеної тематики та з огляду на характер асоціації, можна визначити таке:

– держава, що є асоційованим, але неповноправним членом, наддержавного утворення – Співдружності або Союзу;

– політико-територіальне утворення, яке має ознаки державності, але утворює асоціацію з унітарною, або складною (федерація, конфедерація, імперія) державою на особливих умовах;

– особлива форма внутрішньодержавних відносин.

Відповідно до шляхів утворення та динаміки подальшого розвитку можна визначити класифікацію асоційованих держав:

– шлях від суб'єкта федерації до асоційованої держави;

– шлях до отримання ознак суверенітету: від колоніального володіння, що не мало ознак державності до статусу асоційованої держави;

– шлях від незалежної держави через асоційовану державу до суб'єкта федерації;

– шлях до приєднання в якості суб'єкта федерації.

На основі вище наведеного можна визначити, що асоційована держава являє собою особливу форму наддержавних, державних або внутрішньодержавних відносин, які виникають на основі договору про асоціацію, та передбачають втрату частини суверенітету за умови збереження народом свого права на самовизначення, самостійність стосовно вирішення питань внутрішньої політики, збереження власних конституцій та державного апарату.

Список використаних джерел

1. Талдикін О. В. Поняття та класифікація квазідержав. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 1. С. 110–116.
2. Талдикін О. В. Криза держав: типологія відповідно до соціально-економічної формації та форми держави. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 13 бер. 2020 р.)*. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. С. 60–62.
3. Талдикін О. В. Реальний суверенітет держави в умовах глобалізації. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. Спец. вип. № 3. С. 65-70.
4. Талдикін О. В. Реальний (абсолютний) суверенітет держави та його складові в умовах глобалізації. *Проблеми правового регулювання общественных отношений : теория, законодательство, практика : сб. материалов Междунар. науч.-практ. конф. (г. Брест, 23-24 нояб. 2018 г.)*. Брест : БГУ, С.180–183.
5. Талдикін О. В. Протекторат: підходи до інтерпретації. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 2. С. 51–54.
6. Taldykin O. V. External governance of the state in the context of sovereignty problem. *Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 25 лют. 2021 р.)*. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. С. 161–164.
7. Мельничук О. І. Асоційоване членство / *Велика українська енциклопедія*. URL : [https://vue.gov.ua/Асоційоване членство](https://vue.gov.ua/Асоційоване_членство).
8. Троян С. С. Асоційовані з ЄС країни / *Велика українська енциклопедія*. URL : [https://vue.gov.ua/Асоційовані з ЄС країни](https://vue.gov.ua/Асоційовані_з_ЄС_країни).
9. Чиркин В. Е. Асоциированные члены / *Юридическая энциклопедия* ; отв. ред. Топорин Б.Н. Москва : Юристъ. 2001. 1272 с.
10. Объединенные нации. Цифровая библиотека. URL : https://digitallibrary.un.org/record/264793/files/A_53_594-RU.pdf
11. Шайхутдинова Г. Р. Суверенитет и ассоциированная государственность / Сайт Казанского федерального университета. URL : https://repository.kpfu.ru/?p_id=124024.

Надійшла до редакції 14.12.2021

References

1. Taldykin, O. V. (2017) Ponyattya ta klasyfikatsiya kvaziderzhav [The concept and classification of quasi-states]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 1, pp. 110–116. [in Ukr.].
2. Taldykin, O. V. (2020) Kryza derzhav: typolohiya vidpovidno do sotsialno-ekonomichnoyi formatsiyi ta formy derzhavy [Crisis of states: typology in accordance with the socio-economic formation and form of the state]. *Mizhnarodna ta natsionalna bezpeka: teoretychni i prykladni aspekty : materialy IV Mizhnar. nauk.-prakt. konferentsiyi (m. Dnipro, 13 ber. 2020 r.)*. Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, pp. 60–62. [in Ukr.].
3. Taldykin, O. V. (2018) Realnyi suverenitet derzhavy v umovakh hlobalizatsiyi [Real sovereignty of the state in the context of globalization]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. Spets. vyp. № 3, pp. 65–70. [in Ukr.].
4. Taldykin, O. V. (2018) Realnyi (absolutnyi) suverenitet derzhavy ta yoho skladovi v umovakh hlobalizatsiyi [Real (absolute) sovereignty of the state and its components in the context of globalization]. *Problemy pravovogo regulirovaniya obshchestvennykh otnosheniy: teoriya, zakonodatelstvo, praktyka : sb. materialov Mezhdunar. nauch.-prakt. conf. (g. Brest, 23-24 noyab. 2018 g.)*. Brest : BGU, pp. 180–183. [in Ukr.].
5. Taldykin, O. V. (2021) Protektorat: pidkhody do interpretatsiyi [Protectorate: approaches to interpretation]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 2, pp. 51–54. [in Ukr.].
6. Taldykin, O. V. (2021) External governance of the state in the context of sovereignty problem. *Verkhovenstvo prava: doktryna i praktyka v umovakh suchasnykh svitovykh vyklykiv : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. conf. (m. Dnipro, 25 lyut. 2021 r.)*. Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, pp. 161-164.
7. Melnychuk, O. I. Asotsiyovane chlenstvo [Associate membership] / *Velyka ukraiyinska entsyklopediya*. URL : [https://vue.gov.ua/Asotsiyovane chlenstvo/](https://vue.gov.ua/Asotsiyovane_chlenstvo/). [in Ukr.].
8. Troyan, S. S. Asotsiyovani z YeS krayiny [Associate membership] / *Velyka ukraiyinska entsyklopediya*. URL: [https://vue.gov.ua/Asotsiyovani z YeS krayiny](https://vue.gov.ua/Asotsiyovani_z_YeS_krayiny). [in Ukr.].
9. Chyrkin, V. Ye. (2001) Asotsiyovannyye chleny [Associate members] / *Yuridicheskaya entsyklopediya* ;. отв. red. Toporin B. N. Moscow : Yurist, 1272 p. [in Russ.].
10. Obyedinyonnyye natsyi [The united nations]. Tsyfrovaya biblioteka. URL : https://digitallibrary.un.org/record/264793/files/A_53_594-RU.pdf. [in Russ.].
11. Shaykhutdinova, G. R. Suverenitet i assotsiyovannaya gosudarstvennost [Sovereignty and associated statehood] / Sait Kazanskoho federalnogo unyversyteta. URL : https://repository.kpfu.ru/?p_id=124024. [in Russ.].

ABSTRACT

Oleksandr Taldykin. Associated state. The article analyzes the approaches existing in modern social sciences to the definition of the concept of «associated state». On this basis it is concluded that the definition of the concept of «associated state» has several different interpretations. The aim of the work is a theoretical and legal analysis of the concept of «associated state», identifying the levels of association. The classification of ways of formation of associated states is proposed. The author's version of the concept of «associated state» is presented as: a special form of suprastate, state or intra-state relations arising on the basis of the association agreement and providing for the loss of part of the sovereignty while retaining by the people their right to self-determination, independence in dealing with domestic politics, retaining their own constitutions and state apparatus.

The aim of the work is a theoretical and legal analysis of the concept of «associated state».

The aggravation of contradictions between the world leaders allows us to believe that the real consequence of this struggle may be the real division of the world into geopolitical clusters of influence, which, in turn, creates the basis for the formation of a threat to the state sovereignty of modern states, a new wave of development of various forms of state dependence. We are talking about such forms as: associated state, satellite state, puppet state, neocolony and protectorate. Similar to each other, but united by one essential feature: the presence of limited power, these forms require a careful analysis in view of their common and distinctive features. We should pay attention to the fact that the terminology of the definition of these forms has been the object of study by political scientists, philologists and historians, which allows us to consider its theoretical and legal interpretation relevant.

The concept of «associated state» today does not have a single variant of interpretation and is used in different meanings. Among them, taking into account the above-mentioned subject matter and the nature of association, the following can be defined: a state which is an associated, but partial member, of a super-state entity – Commonwealth or Union; a political-territorial entity which has the attributes of statehood but forms an association with a unitary or complex (federation, confederation, empire) state on special terms; a special form of intra-state relations.

According to the ways of formation and the dynamics of further development we can define the classification of associated states: the path from a subject of a federation to an associated state; the path to obtaining signs of sovereignty: from a colonial possession that had no signs of statehood to the status of associated state; the way of an independent state through an associated state to a subject of a federation; path to accession as a subject of the federation.

Keywords: *associated state, state, state sovereignty, quasi-state, protectorate, form of organization, satellite state, puppet state.*

УДК 343.13

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-6-527-534

Володимир ФЕДЧЕНКО[©]

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ НА ПІДСТАВІ УГОД ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

У межах проведення досудового розслідування розглянуто питання щодо здійснення кримінального провадження на підставі угод, як одного з різновидів особливих порядків щодо його проведення відповідно до визначених положеннями чинного кримінального процесуального законодавства процедур, та враховуючи засади рівності перед законом і судом. Доведено, що необхідність застосування угод в окремих кримінальних провадженнях під час здійснення досудового розслідування зумовлена, з одного боку, необхідністю створення додаткових гарантій з дотримання прав та свобод вказаних учасників кримінального провадження, а з іншого – дозволяє визначеним законодавцем учасникам кримінального провадження, за наявності дотримання особливих умов, піти на певний компроміс, примиритися, визнати свою винуватість, і як наслідок, надає змогу застосувати спрощене кримінальне провадження з одночасним

© В. Федченко, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4006-3535>

mixayluz@ukr.net